

مروری بر یادمان‌های دفاع مقدس در استان خوزستان از زبان راوی کاروان‌های راهیان نور

«شلمچه» قلب تپنده یادمان‌های عملیاتی است

یادمان والفجر ۸
 بازدید کاروان‌های راهیان نور در یادمان‌های عملیاتی جنوب کشور (بخشی از ایلام و استان خوزستان) با از شمال منطقه شروع می‌شود و به جنوب ادامه می‌یابد یا بالعکس از جنوب عملیاتی والفجر ۸ در منطقه اروندکنار که اکنون به نام شهرک والفجر نامگذاری شده است، جنوبی‌ترین یادمان استان خوزستان به شمار می‌رود. کاروان‌های راهیان نور برای عزیمت به این یادمان، عموماً به خرمشهر می‌روند و پس از اسکان در این شهر به یادمان والفجر ۸ و کربلای ۵ می‌روند. یادمان والفجر ۸ یکی از جذاب‌ترین یادمان‌های دفاع مقدس نیز است، چراکه در جوار آب‌های خروشان اروندرود قرار دارد و جذابیت‌های بصری منطقه مورد توجه زائران قرار می‌گیرد.

کشتی شکسته
 شاید شما هم پیرامون یادمان عملیاتی والفجر ۸ نامی از کشتی شکسته یا کشتی به گل نشسته شنیده باشید. در این خصوص دو نکته را می‌توانم عرض کنم، یکی وجود یک کشتی شکسته در ساحل جزیره ام الرصاص عراق است که در زمان عملیات کربلای ۴ برخی از غواص‌های ما با رفتن به درون این کشتی کارهای شناسایی را انجام می‌دادند و همچنین در اثنای عملیات نیز وقتی مشخص شد عملیات لو رفته است، تعدادی از غواص‌ها در این کشتی مخفی شده و نجات پیدا می‌کنند. اما بحث اصلی در خصوص کشتی به گل نشسته، مربوط به مسجدی می‌شود که به‌عنوان یادمانی از دفاع مقدس در شهر فاو و در ساحل این بندر درست کردند.

از آنجا که صدام به خوبی می‌دانست جنگ ما نبرد ایدئولوژیک با تکنولوژی است و ایدئولوژی اسلامی ما هم از مسجد نشئت می‌گیرد، بعد از جنگ فرمان داد تا یک مسجد شبیه یک کشتی به گل نشسته در ساحل اروند طراحی کرده و بسازند. مسجد اصلی فاو که در زمان فتح این شهر از سوی رزمندگان، پرچم حرم امام راضع) توسط فرمانده لشکر ۲۵ کربلا روی گلدسته آن نصب شد، کمی عقب‌تر از این مسجد جدید است. معمولاً اوی‌ها به زائران توضیح می‌دهند که این دو مسجد چه تفاوتی با هم دارند. خصوصاً که مسجد جدید فاو (به شکل کشتی به گل نشسته) از ساحل خودمان و از یادمان والفجر ۸ به خوبی نمایان است، اما برای دیدن مسجد قدیمی‌تر باید کمی در ارتفاع قرار بگیرد. مثلاً سوار بر اتوبوس کاروان‌ها می‌شود آن را دید. پس هر وقت به یادمان والفجر ۸ رفتید، حواس‌تان باشد هر دو مسجد را ببینید.

یادمان شلمچه و خرمشهر
 یادمان شلمچه مشهورترین یادمان مناطق عملیاتی دفاع مقدس است که حضرت آقا نیز در این یادمان حضور پیدا کرده و شلمچه را قطعه‌ای از بهشت نامیده‌اند. شلمچه به عنوان قلب تپنده یادمان‌های جنوب کشور، بسیار به شهر خرمشهر نزدیک است (تقریباً ۱۲ کیلومتر) بنابراین دسترسی به آن سهل است و در کنار خرمشهر و یادمان اروندکنار، این سه یادمان یکی سه ضلعی بسیار جذاب برای زائران را تشکیل می‌دهند.

برای رفتن به یادمان شلمچه معمولاً خرمشهر می‌روند. خود خرمشهر یک یادگاری برجای مانده از جنگ است. از مسجد جامع این شهر گرفته تا دیوار برخی خانه‌ها که هنوز آثار گلوله‌های زمان جنگ را بر پیکر دارند یا گلزار

علیرضا محمدی
 هر سال پیک کاروان‌های راهیان نور از اواسط اسفندماه شروع می‌شود و تا اواسط فروردین ماه ادامه می‌یابد. اما امسال با توجه به اینکه ماه مبارک رمضان تقریباً از اواسط اسفندماه شروع می‌شود (۱۲ اسفند) برخی کاروان‌های راهیان نور حرکت خود را از اوایل اسفندماه شروع کرده‌اند تا قبل از حلول ماه مبارک رمضان، سفر معنوی خود به مناطق عملیاتی دفاع مقدس را انجام داده باشند. محمود محمودی از راوی‌های با سابقه کاروان‌های راهیان نور است که اکنون در مناطق عملیاتی جنوب کشور حضور دارد. از او خواستیم تا روایتگری برخی مناطق عملیاتی دفاع مقدس را بر ایمان انجام دهد.

مسجد فاو به شکل کشتی به گل نشسته از محل یادمان والفجر ۸ مشخص است

و در مسیر رفتن به سمت خرمشهر، از پل نور شد و نهایتاً به دروازه‌های شهر رسید. بنابراین حتی مسیر حرکت از خرمشهر به شلمچه نیز مشهد شهدای بسیاری است. در عملیات فتح خرمشهر (السی بیت‌المقدس) رزمندگان با دور زدن خرمشهر، ابتدا خود را به شلمچه رساندند تا نیروهای دشمن در داخل شهر را به محاصره در آورند. در بخش اعظمی از اردیبهشت سال ۶۱ در منطقه شلمچه شهدای بسیاری تقدیم شد. سپس در عملیات رمضان از شلمچه گرفته تا پاسگاه زید از محورهای عملیاتی بودند. در زمستان سال ۶۵ و در جریان عملیات کربلای ۵، نیز باز در شلمچه وارد عمل شدیم و نهایتاً باید گفت خاک‌های شلمچه بیشتر از هر نقطه دیگری خون پاک شهدا را به خود دیده است.

موانع نونی شکل
 در یادمان شلمچه، ماکت بزرگی از سنگ‌های نونی شکل طراحی شده تا زمین منطقه شبیه دوران جنگ شود. البته آن قسمت از شلمچه که رزمندگان در عملیات کربلای ۵ ورود کردند، در آن سوسو مرزها قرار دارد. ما به قصد تسلط بر بصره به دژ عظیم شلمچه زدیم و با فتح سنگ‌های نونی شکل تا حومه این شهر رفتیم. این ماکت بزرگ سنگ‌های نونی شکل نشان دهنده موانع عجیب و عظیم دشمن در این منطقه است. قسمت درونی موانع نونی بر از سیم خاردار و میدان مین و آبگرفتگی بود و در حاشیه آن نیز سنگ‌های دشمن داخل کانال‌هایی مرتفع قرار داشتند و از آن بالا کاملاً به محیط درونی مانع مسلط بودند، اما در عملیات کربلای ۵، سنگ‌های نونی شکل را بهمت رزمندگان یک به یک سقوط کردند و به تصرف رزمندگان درآمدند.

یادمان شهدای هویزه
 از شلمچه که به سمت شمال می‌رویم به مناطق گلزار شهدای آبادان شهدای بسیاری از می‌ده‌اند که مرزشان بخشی از گنجینه یادگاری دفاع مقدس را شامل می‌شود. پس اگر شما بخواهید به یادمان شلمچه بروید، خرمشهر، کاروان، آبادان، پل نو (یکی از سنگ‌های دفاعی رزمندگان در هجوم اولیه دشمن)، یادگان دژ، جنت آباد و... را هم زیارت می‌کنید و سپس به یادمان شهدای گمنام شلمچه می‌روید.

شاه پر شهدات
 همان‌طور که عرض کردم، شلمچه مشهورترین منطقه عملیاتی دفاع مقدس است. در وجه به وجب آنجا خون شهیدی ریخته است و به قول معروف در شلمچه شاه پر شهدات خشک‌نهداند. خاک این منطقه وقایع بسیاری به خود دیده است. مرز شلمچه یکی از محورهای هجوم ارتش بعث عراق بود. دشمن از مرز زمینی شلمچه ورود کرد و بخشی از نیروها به سمت اهواز و بخشی به سمت خرمشهر آمدند. در شلمچه قبل از شروع رسمی دفاع مقدس در جریان تجاوات مرزی عراق شهید دادیم. سپس با شروع جنگ در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹، درگیری‌های سختی در مرز شلمچه صورت گرفت. عراق از آنجا ورود کرد

روایت

خاطره‌ای از عملیات والفجر ۸ در گفت‌وگوی «جوان» با یک رزمنده حاضر در این عملیات

هماهنگی با افسر بعثی در پرتاب نارنجک!

غلامحسین بهبودی

متنی که پیش‌رو دارید خاطره‌ای از عملیات والفجر ۸ در زمستان ۶۴ است. بعد از تصرف شهر فاو در آن سوسوی اروند، رزمندگان باید مناطق فتح شده را پاک‌سازی می‌کردند. خاطره زیر مربوط به پاک‌سازی بندر فاو در گفت‌وگو با حسن رحیمی از رزمندگان حاضر در این عملیات است.

شهر خالی از سکنه

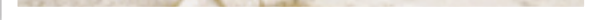
در جریان عملیات والفجر ۸ غواص‌ها توانستند با عبور از اروند، خط ساحلی دشمن را تصرف کنند. بعد نوبت به نیروهای آبی-خاکی رسید که با قایق‌ها رقتیم و با عبور از خط ساحلی به عمق پیشروی کردیم. خود فاو تا کارخانه نمک در همان یکی دو روز اول تصرف شدند، ولی دشمن ول کن نبود و تا ۷۵ روز بعد مرتب فشار می‌آورد تا فاو را پس بگیرد. این شهر قبل از حمله ما به دشمن تخلیه شده بود. زمان ما روود به فاو هیچ غیر نظامی وجود نداشت. نیروهای نظامی دشمن در آن مستقر بودند و کلاستراتژی عراق این بود که نوار مرزی را تا آنجا که می‌توانست از مردم خودش خالی کرده بود. ما هم همین کار را کردیم، منتها اوایل جنگ غافلگیری پیش آمد و مردم شهرهای مرزی به مرور توانستند آنجا را ترک کنند.

پاک‌سازی منطقه

خاطره‌ای که می‌خواهم برای‌تان تعریف کنم ساختمان را با توپ ۱۰۶ تخریب کردند تا بتوانند به داخل آن نفوذ کنند. احتمالاً در ورودی این ساختمان از طریق زیر زمین تأمین می‌شد. به هر حال می‌خواهم این نکته را بگویم که پاک‌سازی منطقه در هر عملیاتی مدتی طول می‌کشید و گاهی حتی تا روزهای بعد هنوز نیروهای مخفی دشمن در گوشه و کنار حضور داشتند.

خاطره نارنجک

اطراف بندر فاو نخل‌هایی وجود داشت که بین آنها سنگ‌های دشمن دیده می‌شدند. آفتاب روز اول عملیات هنوز بالا نیامده بود که به عده‌ای از بچه‌ها رقتیم این سنگ‌ها را پاک‌سازی کنیم. این سنگ‌ها معمولاً یک متر از تفاع‌شان بالای زمین و باقی زیر زمین بود. چند بار داد می‌زدیم تسلیم شوید و بعد نارنجک داخل سنگ‌ها می‌انداختیم. یا اگر موقعیت مناسب بود داخل سنگ‌ها می‌رقتیم و آنجا را بازرسی می‌کردیم. ناگفته نماند با توجه به اینکه چند ساعت از شروع عملیات

گذشته بود، اغلب این سنگ‌ها خالی بودند. خلاصه بعد از پاک‌سازی چند سنگ، چشمم به یک سنگ نیمه ویران افتاد. به بچه‌ها گفتم شما بروید من به این سنگ سر می‌زنم. اول می‌خواستم بروم داخل سنگ بعد بشیمان شدم و از همانجا داد زدم اخراج اخراج، یعنی خارج شوید، اما صدایی نیامد. یک نارنجک کشیدم و به سمت سنگ پرت کردم، اما همان زمان یک نارنجک به سمت من آمد روی زمین دراز کشیدم و نارنجک منفجر شد. آسیبی به من نرسید. بچه‌هایی که رفته بودند به سرعت برگشتند. گفتم انگار نارنجک من به مانعی برخورد کرد و به سمت خودم برگشت. همگی خندیدند. گفتم چرا می‌خندید. یکی از بچه‌ها گفت انگار حواست نبود که همزمان با تو یک افسر عراقی داخل سنگ ویران به سمت خودت نارنجک پرتاب کرد. نارنجک او کنارت منفجر شد و نارنجک تو هم به داخل سنگ رفت. من اصلاً متوجه آن افسر نشده بودم. به سمت سنگ رقتیم و دیدم بلکه نارنجک من افسر بعثی را به هلاکت رسانده است.

با عده‌ای از بچه‌ها رقتیم سنگ‌ها را
 پاک‌سازی کنیم. چند بار داد می‌زدیم تسلیم شوید و بعد نارنجک داخل سنگ‌ها می‌انداختیم. یا اگر موقعیت مناسب بود داخل سنگ‌ها می‌رقتیم و آنجا را بازرسی می‌کردیم. ناگفته نماند با توجه به اینکه چند ساعت از شروع عملیات گذشته بود، اغلب سنگ‌های باقیمانده دشمن خالی بودند

جدول

طراح:علیرضا سجادی فر ■ شماره ۷۲۵۴

۱	۶	۵		
	۷	۱		۹
	۷	۲	۳	
	۸		۵	
	۸		۷	
۶		۴	۶	
		۷		۳
		۹		۲
		۳	۱	

جدول سودوکو

ارقام تا ۹ را طوری قرار دهید که در هر ردیف، ستون و مربع‌های کوچک سه در سه فقط یک‌بار به کار روند.

جدول کلمات متقاطع

پاسخ جدول شماره ۷۲۵۴

۵	۸	۷	۸	۱	۵	۳	۴	۲	۱
۵	۸	۷	۳	۵	۸	۱	۳	۲	۱
۳	۸	۷	۳	۵	۸	۱	۳	۲	۱
۳	۸	۷	۳	۵	۸	۱	۳	۲	۱
۳	۸	۷	۳	۵	۸	۱	۳	۲	۱
۳	۸	۷	۳	۵	۸	۱	۳	۲	۱
۳	۸	۷	۳	۵	۸	۱	۳	۲	۱
۳	۸	۷	۳	۵	۸	۱	۳	۲	۱
۳	۸	۷	۳	۵	۸	۱	۳	۲	۱
۳	۸	۷	۳	۵	۸	۱	۳	۲	۱

۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵

از راست به چپ

- در تمام آیات آن لفظ جلاله «الله» به کار رفته است - استانی در شمال ایران ■ ۲- راننده از بزرگ آن رضای نیست سازمان پیمان آتلانتیک شمالی - بین صورتی و نارنجی ■ ۳- فیلم رسول ملاقلی پور - جایگاه سروپوشیده برای نگهداری هواپیما - کلمه شرطی ■ ۴- شبیکه و سبایت - مرغ همسایه - رها - آواز خواب ■ ۵- پیری - نشانه‌ها - رمق آخر ■ ۶- ابوالبشر - کلمه‌ای که دو بار در سوره حمد تکرار شده است - جایگاه شمشیر ■ ۷- پایتخت بولیوی - خداوندگار عشق و عرفان - نام سنگی قیمتی ■ ۸- گل شب بو - ملاقات کردن - رنگارنگ ■ ۹- مهار شتر - خودروی حمل مایعات - سازمان اطلاعات و جاسوسی اسرائیل ■ ۱۰- سرگرد قدیمی - نام گلی است - قیم ■ ۱۱- اراده - تفرج جنوبی - بندری در استان بوشهر ■ ۱۲- کفیل - بالای انگلیسی - توانایی مالی - ماهیه حیات ■ ۱۳- فاتحه الکتاب - گل خوشه‌ای - از روی عمد ■ ۱۴- آمرزش - بیدار و هوشیار - مهم - ترین بندر دریای خزر ■ ۱۵- شهری در استان لرستان - بخشی از آذربایجان غربی را شامل می‌شود

از بالا به پایین

- ناشناخته و بدون نام و نشان - مقدس ترین غار جهان ■ ۲- واحدی برای اندازه گیری زمین - برقرار و آباد - نیست و محو شونده ■ ۳- حوا - در فرهنگ زبان انگلیسی - کامیون باربری - انسان ■ ۴- قسمت جلوی هواپیمای جنگی - حرف خطاب - درد و رنج - دودین ■ ۵- مقابل علیه - هر یک از دستگاه‌های موسیقی و گوشه‌های آن - قاذر ■ ۶- همیگنی - دوا - صدای عدالت ■ ۷- سایه - ایمن کردن - حزبی در انگلیس ■ ۸- لباس شنا - دوران بهاری در زندگی انسان - ریشه مو ■ ۹- اثر شاتو بریان - فرهنگ لغت فرانسوی - عدد خرابی اوضاع ■ ۱۰- قسمت قرمز تشک کشتی - سرجات و مرزها - میوه موکتی ■ ۱۱- از شعرای بنام قرون نهم و دهم که مثنوی لیلی و مجنون و شاه و درویش از آثار اوست - ماه میلادی - شاه پی شین ■ ۱۲- مادر لر - نظرات - ترک استخوان - توجه و التفات ■ ۱۳- از علوم حوزوی - حکیم و دانا - مجرد ■ ۱۴- آرزوی بلند - ماه عید فطر - دیکته ■ ۱۵- پدر بزرگ - شخص نوکیسه و تازه به دوران رسیده